

Kullamae kihelkonna

ning

Püürsalo Kappelli rahvale

andko

**Se helde Jummal / meie Jē.
sanda Jēsusse Kristusse Jēsa/ar-
mo / et seinnane õppetus / mis
nende heaks neile kätte antakse /
woiks figgida nende par-
randamiseks /**

et

**need holetumad wottaksid ül-
lesärlada ommast raskest pat-
to unnest ;**

ning

**Et need / kes omma
hinge eest jo murret kand-
wad / wottaksid weel surema ho-
lega ennast waimolikko södda-
riistadega ehhitada /**

ning

julgeste

**Kurrati / ma- ilma ning
omma kurja süddame wasto
panna / omma Snnisteggia Jē-
susse kääst abbi otsida / ning temma
wäe läbbi surmani patto wasto
woitelda / ning wimaks
woimust sada.**

Sedda

**Sowib neile kui omma armsa
kuuljattele keigest süddamest
nende õppetaja /**

Hinrik Kuslew.

Halleluja!
Novemb. Emes. V. 14. 1733.

Dicka ülles / kes sa maggad /
ja touse ülles surnust / siis wal-
gustab sind Kristus.

Esaia XLV. 24.

Tegawesse Jesanda ehk
Jesuse Kristuse sees on mul
keik digus ning wäggi.

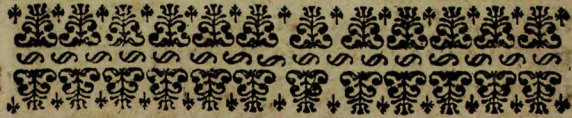
Matt. VII. 7. 8.

Palluge / siis peab teile an-
tama / otsige / siis peate teie
leidma / kopputage / siis peab
teile lahti tehtama.

Seft kes ial pallub / se saab /
ja kes otsib / se leiab / ja kes kop-
putab / sellele tehakse lahti.

*A confessorium * d. 15. d. m.*
Quoniam quod facit pater in celo

☩ ** ☩

Elde ning armolinne

Jummal / meie Jesanda

Jesuse Kristuse Jesa /

kes sa olled omma armsa

Poia Jesuse surma pär-

rast meile keikile woimust

patto / kurrati / ning surma peäle saatnud ning

annud / hallasta meie waeste peäle / ning õp-

peta meid pühha Waino läbbi diete tunda-

ma / et meie sürelikkud olleme ning et meie

wotkaksime diget tarkust nouda. Se dige tar-

kus on sind wagga lapse wisil, kartma / ning

sedda / mis kurri on / ommas süddames diete tunda-

ma ning wihtama / se on dige moistus. Meie

olleme siin ko-us sinno sullase / meie õnna Kaplani

ning koolmeistri / kehha matta mullasse / kust se

on wo-etus; se hing on sinno käes / ning ühtegi

wallo ei putu ennam temmaste mitte. Keik

temma murre / waew nink piin on õnna offa sa-

nud siin / ta kands ristil ilma peäl / on surnud /

ellab siiski weel. Walle ristil innimesed ei tun-

ne omma hirmsat patto haigust ehk hädda / se

parrast on nende lotus tühhine / ja nende ust

üks walle ust / seft neminad ei tunne / ning se

tabhagi tunda omma süddame kurjust / se pä-

35

raff

rast ei tabha / egga woi nemmad Jēsusse sisse
 tēste uskuda egga patto wasto wōitelda / waid
 hāwad patto orjaks. Agga sinno sullane on
 omma pohjatuma hingse hādā sin armo aial
 kunnud / ning Kristusse sees abbi ofsinud ning
 hingamist leidnud omma hingsele. Temma
 on ka sin koggodusēs sinno tōe ning armo
 sanna kulutanud / agga parrago Jummal! se
 surein hull on sēdda ehk naernud / ehk alwaks
 piddanud. Oh helde Jummal/anna nelle ar-
 mo / et nemmad omma hirnsa patto sū woik-
 sid diete tunda / ning aegfaste sinno jure jou-
 da / nuudo moistab sinno sanna / mis sa omma
 sullase lābbi neile rohkeste olled kulutanud / neid
 tēste hukka wiimisel kohto pāwal. Agga sēdda
 sinna tumed / et nemmad sinno sanna lābbi
 on ūlesārkanud patto ning rummalusē un-
 nest / neid sata ning juhata surmani / et nem-
 mad wottalsid allatsi kurrati / patto ning ma-
 ilma kurja kōmbede wasto korwaste sinno ar-
 mo lābbi wōitelda / ning se peāl julged olla /
 et sinna keik head nende seēs ifka tabhad hal-
 kada ning kōrda sata. Omista seēs / mis
 meie nūid teine teisega sinno pūhast sannast
 tahhame kuulda ning dypida; Sinno pūhha
 Waim olgo meie keigede sees wāggero sinno
 lūe nimme wāe ning tōe awiks / sinno laste
 omustamisēs / ning nende dypetusēs ning
 parrandamisēs / kes alles omma hullo mele
 ang

ning himmude järrele ellawad; kule meid / ar-
 mas Jummal / Jēsusse Kristusse meie kallī Lun-
 nastaja pārast / kelle sanna peāl meie teine tei-
 sega sūddamest pallume: Jēsa Meie 2c.

2 Tim. II, II. 12. 13. *Teraga*

SE on ūks tōssine sanna:
 Gest kui meie ūhhes olle-
 me arrasurnud / siis peame
 meie ka ūhhes ellama.

Kui meie kannattikud olle-
 me / siis peame meie ka ūhhes
 wallitsema; kui meie arrasal-
 game / siis salgab temma meid
 ka arra. *Nuus Wōiteldus: Kui kunnin*

Kui meie ei ušsu / siis jāab
 temma tru-iks. Temma ei woi
 isši ennast mitte arrasalgada.

Kui kegi ka wōitleb / ei anta temmale
 mitte kroni / kui temma ei wōitle diete /
 ehk Jummalala kāsso järrele.

Page 25. Nenda

Nenda mainitseb se pühha Paulus sedda õppetajat Timote-ust 2 Tim. II, 5. et temma kui üks hea Jesusse Kristusse sõdda-meese piddi woitlema. Üks ilmalik sõdda-meese woitleb ilmalikko sõdda-riistadega; agga üks waimolik sõddameese woitleb waimolikko sõdda-riistadega.

Kes on üks waimolik sõdda-meese? Kostm. 1.) igga üks dige ustaw õppetaja / kes sõddameest on pattust'põdrnud / iggapäwa patto wasto panneb / ning kelle juustus ei olle mitte innimesse mõnnusatte tarkusse sannadega / waid waimo ning wäe ülles-näitmisese sees. 1 Kor. II/4. Kes niostab diete ärrajagada se tõ-e sanna. 2 Tim. II, 15. 2.) igga üks tõsine risti-innimenne / kes omma patto hädda tunneb ning Jesusse sisse ussub / kelle sees pühha Waim on / kes omma pattuste himmude wasto panneb / ja neid surretab / nenda et temma ei wotta omma kurja himmo järrele tehha.

Mis parrast nimmetakse neid sõdda-meese hiks? Kostm. separrast et neil on mitto waenlast / kes neid püüdwad hukka sata / kurrat / ma-ilm ning meie lihha ehk kurri pattune sõdda; õppige sedda laiemalt meie Katekismuse ramato kolmandama ning kuendama parte selle tussest. Nendesunnaste waimolikkude waenlaste wasto peawad Jummalala lapsed / olgo nemsomad õppetajad ehk kuuljad / sõddima ehk woitlema waimolikko sõdda-riistadega.

Mis:

Mis saggused on need waimolikkud sõdda-riistad? Kostm. ühhe sannaga on Jummalala arm ning wäggi / mis temma meile Kristusse parrast tootab ning annab meile üllem abbi / ning ehhitab meid mitmesagguste sõdda-riistadega / mis meile se pühha Paulus laiemalt ülesarmab Ewes. VI, 13-17 salmist sadik.

Mis saggune on se esimenne waimolik sõdda-riist? Kostm. se on se tõdde 14. salm. üks tõsine meel / Ewes. IV, 21, 22. keik mahhajäma ning wihtama / mis Jummalala tahemisse wasto on / ning 23. salm. Jummalala armo läbbi ennast päaw päwale uendama / ue melega ennast ehhitama / nenda et se uus meel ehk uus inimenne selle wanna innimesse ehk pattuse sõddame himmude wasto panneb.

Mis saggune on se teine sõdda-riist? Kostm. 14. salm. se on meie Isanda Jesusse digus / ehk keik se / mis temma meie heaks on teinud / ning kannatanud / sest kes omma patto hädda tunneb / püab sest lahki sada / ning hoiab dige usso läbbi Jesusse pole / kui üks wäeti laps omma emma pole; selle peäle püab kurrat ifka süüd tõsta / et pat alles temma sees on; agga Jesus wastab: minna ollen temma pattud kannud ning maksnud / temma tunneb / kahhetseb ning nuttab neid / ning ussub minno / omma õnnisteggia sisse / separrast ollen ma temmale keik pattud andeks annud / ning minna

A 5

na

na seisan temma eest / ning arwan omma waggadust ning digust temma ommaks. Kes sedda diece öppib tundma / se woitleb rõmoga patto / kurrati ning ma- ilma haukutamisse wasto / ning ehhitab ennast ikka allatfi palludes Jesusse digusse ning waggadussega / se on temma raudne.

Misfuggune on se kolmas södda-riist? R. Se on se pühha Ewangelium ehk rõmus sannum / et Jummal on omma Poia läkkitanud lunnastajaks ning õnnisteggiaks / tootab ning annab temma pärrast rahho ning armo neile / kes ei tahha ennast patto sanna kuulda. Kes sest rõmo ning armo sannast kinni peab / se woib keelmata käära rahho te peäl / ning julgeste seista omma hinge waenlaste wasto.

Misfuggune on se neljas södda-riist? Kostm. Se on se õige usk / mis Jummal omma sanna ning pühha Waimo läbbi nende süddamisse sütab / kes temma sanna kuulwad / ja keelkist pattuist pöörwad. Se usk nimmetakse kiltbiks / sest et ennemüiste need kiltbid ollid söddameeste warjüks / et need noled / mis need waenlasted nende peäle lastsid / ei woind neile kahjo tehha. Waat nenda atab se õige usk / mis Jummal armo ning tootusse sannast kinni peab / keel kurrati hirmutamisse noled taggast / ning woib julgeste mõttelda ning ütelda: Jummal peäle tahhan ma lota / ja mitte kartonad

neid hinge waenlasti; mis joudwad nemmad mulle tehha / kui Jummal mo abimees on?

Misfuggune on se wies södda-riist? R. Se on se õige tõssine lotus 1 Tessal. V, 8. se nimmetakse raud-kübaraks / sest et ennemüiste need raud-kübarad ollid söddameeste pea warjüks waenlaste raiumisse wasto; waat nenda lodab üks waimolif söddamees Jummal tootusse peäle; ning kui kurrat / ma-ilm / ning temma omma uskumata südda tedda hirmutamad sedda wisi: sinna olled üks waene / ning rammoto / sinna ei joua ommast wäest ühtegi / pat ning teised kurjad innimesed on wäggewamad sind / se on ilma / mis sa mõled / et sa tahhad patto peäle woimust sada; aga temma lodab süsfi julgeste Jummal peäle ning mõlele ja ütled: Jummal on mulle sedda wisi abbi tootanud / ärra karda mitte / Minna ollen sinno-ga; ärra taggane mitte / sest et minna ollen sinno Jummal; Minna annan sulle rammo; minna aitan sind ka / Minna toetan sind ka omma õigusse parrama kääga Esaia ram: XLI, 10. Sestumane lotus on süs kui üks kowwa raud-kübar / ning ei karda kurrati hirmutamist ühtegi.

Misfuggune on se kues södda-riist? Kostm. Se on Jummal Sanna / mis meid rummalustest päästab ning targaks teeb / et meie õppime pääw-päwast / kudda meie peame ning

woime omma hinge waenlased mahhalua. Se
 ninimetasse modgaks. Sest otse kui üks ilmalik
 södda-meess ommad waenlased modgaga mahha-
 löbb; nenda löbb üks waimolik söddamees om-
 ma hinge waenlased Jummalat sannaga mahha/
 kui temma sedda arniastab / öppib ning ussub.

Mis läbbi same meie need södda-riistad kät-
 te? K. palwe läbbi / 18. salm. Kes süddameest
 ning allasti Jummalat pallub / ning ei tuddi
 ärra / sedda ehhitab Jummalat feige waimolik-
 ko södda-riistadega / ning annab temmale en-
 nam rammo / kui temma moistab palluda/
 ning pühha Waim pallub temma eest / kui
 temma ei moista dieite kuida / ning mis temma
 peab palluma. Rom. VIII, 26. 27. Südda-
 melikko palwe läbbi same meie keik / mis meile kei-
 ge-ennamiste tarwis lähhab hinge polest. Mis
 teie ial pallute minno nimmel / sedda tah-
 han minna tehha / et Jessa saaks au-ustud
 Poia läbbi. Kui teie middagi minno nim-
 mel pallute / sedda tahhan minna tehha.
 Joh. XIV, 13. 14. Jessanda sanna on tödsine/
 ning mis temma tootab / sedda teeb temma tödeste
 tödes.

Agga mis lähhab ühhe dige risti-innimessele
 weel tarwis / kui temma tahhab dieite woitelda?
 K. nenda kui üks ilmalik söddamees / kes om-
 mad waenlased tunneb liggilähhidet ollewad /
 walwab / ning ep, olle holetto egga uinu mag-
 gama /

gama / waid panneb hästi tähhele / kust poolt /
 ning mil wisil waenlane temma peäle kippub /
 sest temma tunneb sedda kül / et temmal neist
 parremist södda-riistust ep olle abbi / kui temma
 maggab / ehk holetto on; nenda peab üks wai-
 molik södda-meess ehk usklik innimenne walwa-
 ma / sesamma pärrast walwage 18 salmis.
 se on / temma peab Jummalat sannast hästi öp-
 pima / kust polt ning mil wisil need hinge
 waenlased temma peäle püüwad tulla ning
 woimust wotta. Agga Jummalat sanna öp-
 petab sedda / mis Jummalat tahhab meie hinge
 önnistusseks / et meie peame pärris-patto ning
 teggo pattud dieite öppima tundma / ning häs-
 ti tähhele pannema / ludda se pärris-pat ehk
 meie kurri pattune südda teggo pattude / se on/
 feigesugguste kurja himmude / möttede / sanna-
 de ning teggudega meid püüab Jummalast är-
 ralahhutada. Kes sedda öppib tundma / ning
 panneb nende kawwalust tähhele / se walwab/
 ning kannab hoolt / et temma palwega Jummalat
 kääst nende wasto woib abbi sada / sepärrast mai-
 nitseb meie Jessand Jesus Kristus korwaste:
 walwage ning palluge 10. Matt. XXVI,
 41. Mark. XIII, 33, 37.

Waatke / kes Jummalat feigest süddameest
 pallub / et temma tahhaks sedda omma waimolik-
 ko södda-riistadega ehhitada / ning walwab / ehk
 panneb hästi tähhele / ning öppib päärw pärwale
 ifka

ikka parreminne moistma / mis hea nou Jummalal on meie pärrast / ning misuggused kurati / ma ilma ning meie kurja süddame kurjad nouud on ; se woitleb diete ehk Jummalala kasso ning tahtmissse järrele ossani / kunni temma õnsa surma läbbi keigede hinge waenlaste kimpust foggoniste päseb / ning saab au kroon / se on Jummalat pallest pallest nähha iggawesfes ellus ning rõmus.

Kes agga waimolikkuiust sōdda-riistust ei holi / egga neid Jummalala kääst raskestē ei palu / ei tahhagi Jummalala sannast õppida tundma / mis femmale tarwis on tunda / uskuda ning tehha / kui temma tahhab õnsaks sada / se ei woitle mitte / ehk kui peält olleks nähha / et temma woitleb / ei woitle temma siiski mitte diete ehk nenda / kui kohhus on / ning ei sa kätte au krooni ehk iggawest ello. Et se müüd minnule ja keikile wägga tarwis on / et meie õppime tundma Jummalala sannast / kudda meie peame diete woitlema / kui meie tahhame õnsaks sada / ning misuggused need on / kes diete ei woitle egga õnsaks ei sa. Siis tahhame Jummalala nimmel meie etteloetud sannadest tãhhele panna :

Kuida meie diete omma hinge waenlaste wasto peame woitlema nenda et meie õppime.

I. Mil

I. Mil wisil meie diete woitleme / ning mis kasso sest tulleb.

II. Mil wisil innimenne mitte diete ei woitle / ning mis iggawenne kahjo se peäle tulleb.

Kallis Õnnisteggia / Jesus Kristus / sa ollēd ütteleud : Joh. XVI, 33. Ma ilma on teil abhastust 2c. sepärrast õppeta meid tundma / kui hirmsad meie hinge waenlasted on / et meie kowwaste sinno pole hoiamē / ning sunno sanna kuleme ; õppeta meid diete nende wasto woitlema / ning õnnista seks omma kallist sanna. Kule meid / armas Isand Jesus Kristus amen.

Urge mõlele / armad kuuljad / et se üks tũhhi jut on / mis õigest woitlemisest pũhhas kirjas õppetakse ; sest kui se ei sa õnsaks / kes woitleb / agga diete ei woitle ; paljo wãhhem saab se õnsaks / kes ei ussu nisuggust woitlemist tarwis ollewad / ning ei wotta ettegi woitelda / egga murret kanda / kudda ning mil wisil temma peab woitlema. Pange tãhhele / mis meie Isand Jesus Kristus ütleb Luk. XIII, 24. paljo piidwad ehk otsiwad kitsast wãrrawast sisseminna / ehk Jummalala lapniks sada / ja ei woi mitte / mis pärrast ? et nemmad ei woitle diete / se on / nemmad ei tah-

ha

ha omma pohjatuma hinge hädda süddamest
tunda egga wihtada / nemmad ei tahha Je-
susse sanna kuulda / egga ma-ilma tühjäd kom-
bed ja römo mahhajätta / nemmad ei ussu / ei
tahhagi uskuda / et Jesus nende süddane woib
uefs lua / ning sepärrast ei woitle nemmad pal-
wega / funni nemmad ue mele sawad; ning et
nemmad kül felega palluwad / förwadega Jum-
mala sanna kuulwad / omma walle usfoga rah-
hul on / ning sedda wisi püüdwad önsaks sada /
ei sa nemmad siiski önsaks / sest et nemmad ei
lasse Jesusse Waimo läbbi ommad. pattused
himmud surretada / egga woitle diete Kurrati /
ma-ilma kombine / egga omma ennele kurja
himmude ning rummalusse wasto.

Sepärrast ütleb pühha Waim II salm: se
on üks tösfine sanna / üks sanna / mis üpris
wägga tarwis ning wäärt on / et sa sedda ussüd /
nendatao / et sinna / kui sa sedda põlgad / hukka
lähhad. Sedda kinnitas meie Jofand Jesus /
kui ta nähtawal kombel ma peäl ellas. Joh.
XII. kui temma ütleb 48. salm: Kes mind
põlgab / ning ei wotta minno sanna was-
to / sel on jo se / kes temma peäle kohhut
moistab; se sanna / mis ma ollen rägi-
nüd / se samma moistab temma peäle
wiimisel päwal kohhut.

Kes nüüd ei tahha wallatumal kombel om-
ma hinge önnistust ka-utada / se hakkab mur-
reffema ning mötlema; I. Oh

I. Oh armas Jummal / mis pean min-
na teggema / et ma woiksin önsaks sada?
K: sinna pead ilmapattota ollema / nenda et sinno
sees ei pea ühtegi kurja himmo / kurja mötte / kur-
ja sanna / egga kurja teggo ollema.

Kui nüüd innimenne püab sedda wärki olla /
siis tunneb temma / et temma ommast wäest
ühtegi ei ärranda / waid et pat temma sees
weel ennam mäsfab / ning / sedda ennam Jum-
mala pühha käs kurja kelab ning head käs-
sib / sedda ennam wottab se pat woimust; ning
se waene innime tunneb / et ta koggoniste nödder
ning ramnoto on / et temma kuigepiddi ei woi
patto wasto seista / nenda kui Jummal sanna
öppetab Rom. VII, 8-II. Siis hakkab
temma moistma / mis pattused öörmisese lau-
lude sees on illeskirjotud / Sawida Laul. R.
XXXVIII, 2-6. 2c.

II. Agga mis nou on siis? K: se on par-
ras nou / et se waewatud pattune innimenne
öppib sest tundma / kui hirmsaste kurrat sed-
da patto läbbi on rikkunud / kölbmatumaks
ning ramnotumaks teinud / nenda et temma
ei woi ommast wäest ühtegi kurja himmo peä-
le woimust sada / paljo wähhem jouab temma
patto koggoniste ka-utada; sepärrast peab ni-
suggune waene pattune palwega woilema /
ning mitte ärratüddima pallumast / et Jum-
mal tahhaks temma peäle hallastada.

III. Kui Jummalal käsk tahhab / et inimenne peab ilma pottota ollema / ja inimenne ei woi / kuis ta siis woib lota et Jummal temma peäle wottaks hallastada? R. Sedda õppetab meid se pühha Ewangeliium / ehk se rõmus sannum / se kulutab / et Jummal omma Poia keifile innimestele / kes Kurrati melewalla alla sanud / on läkkitanud lunnastajaks ning Onnisteggiaks / sest nenda õppetab Jummal sanna Rom. VIII, 3. 4. Sest / mis käsk ei woinud tehha / sest et temma lihha läbbi rammoto olli / sedda teggi Jummal ning läkkitas omma Poia patto lihha nõa sees ning patto pärrast ja moistis patto hukka lihha sees.

Et käsõ õigus peaks täieste sündima / meie sees / kes meie ei käi lihha kuid waimo järrel.

Pärrast pead sinna pühha Waimo sanna dieite õppima / siis hakkad sinna tundma / et Jesus neid õnsaks kidad / kes waesed waimus / ning omma patto pärrast kurwad on Matth. V, 3. 4. ning annab nisugguste / et neil nälg ning janno ehk üks allatsi suur himmo on Jesusse armo ning abbi järrele / keif pattud iggaweste andeks / kui nemmad agga jäwad kindlaste surmani Jesusse pole hoidma.

IV. Kuida woib üks waene pattune / kelle meles se uskмата meel ning pattune ello ep olla

ennam maggus / waid üks raske koorm / kindlaste ning surmani Jesusse pole hoida? Kostni. temma peab Ewangeliiumist / ehk armo ning rõmo õppetustest selgeste õppima tundma keif sedda head mis temma Jesusse läbbi on sanud / sest / kes sedda dieite ning ikka parreminne pääw päwalt puab moista / se saab wäggeraks ning kangemaks / et temma julgeste woib omma hinge waenlaste wasto woitelda / Wilem. 6. salm. sest / et Jesus omma kannatamisest / surma ning üllestõusmisest läbbi neid on ärrawoitud ning mahhalõnud / ning neile / kes omma patto häda tundes temma pole õige usfoga korwaste hoidwad / woimust tootanud. 1 Kor. XV. 57.

V. Mis on keif se hea / mis meile tulleb Jesusse käest? R. mis pühhas kirjas mitmes paigas ning laiemalt õppetakse / tahhan ma sedda mõda / kui Jesus mulle sedda on annud / uskuda ning moista / nende heaks kulutada ning selletada / kes ilma kawwaluseta Kristusse armo läbbi puudwad dieite woitelda. Jesus Kristus lasko sedda minno ning mitme tuhhande rõmuks / ning sureks usfo kinnitamiseks siggida. See pärrast kuulge Ewes. Nam. II, ning pidage meles keif sedda rohket head ning ilmaotsata rikust / mis meil on Jesusse Kristusse sees. 4. 5. 6. salm. Agga Jummal / kes rikkas on hallatuses omma rohke armastamisest pärrast / misga temma meid on armastanud.

On ka meid / kui meie ülleastmisse
lääbi surnud ollime / Kristussega ellawaks
teinud. (armust ollete teie õnneks sanud)

Ja on meid ka üllearratanud ja ka
taewalikkude seelka seadnud Kristusse Je-
susse sees. Rom. VI, 3-6. Ning et ükski
wootaks mõttelda / kes teab / kas minna nende
hulgast ollen / kes Kristussega on surnud /
ning kellele Jesusse surmast kasso tulles; siis
õppetakse selgeste / et keif woimwad Kristusse
surmast kasso sada 1. Kor. XV. 21. **Sest/nen-**
da kui Adami sees keif ärrasurrewad/
nenda peab ka keif Kristusse sees ellawaks
tehtama. Sepärrast / et meie Isand Jesus
Kristus meie pattude pärrast on kannatanud
ning risti küljes surnud / se on Jummal mees
ni paljo / kui olleks iggawaks omma patto sū
pärrast kannatanud ning surnud; ning et Je-
sus ei jäänd surma ning hukatusse sisse / waid
pääsis omma ülleastmisse läbbi / ning on
woimust sanud kurrati / patto / surma / ning
põrgo peäle ning wallitseb taewa au ning rõmo
sees iggaweste; sepärrast arwas Jummal omma
iggawesse ning keigetargema nou läbbi sedda
keigede innimeste kasuks / kui olleksid nemmad
jo keif surmast ning hukatussest pääsnud /
kurrati / patto / surma ning põrgo peäle wo-
imust sanud / ning taewa au ning rõmo sisse
asfutud / kui nemmad agga sūn armo aial
omma

omma patto hädda tundwad / ning tõeste Je-
susse Kristusse sisse uskwad.

VI. Kus keif innimesed Kristussega on sur-
nud / mahhama-etur / üllestousnud / ning taewa
lainud / miispärrast ütleb siis meie Isand
Jesus Matt. VII, 14. 13. Minge sisse
kitsa warrawast 2c. Sesamma armolinne
Jesus / kes se hea nou keigede innimeste heaks
on pidanud / ning keif sedda head neile pakkub /
se on ka õiguse polest seadnud / et need / kelle
kasuks keif se hea / mis Kristus keifile on
saatnud / peab tullemä / et need peawad ommad
hirmsad patto süüd diete tundma / ning kahhet-
sema / ja nenda õige ussoga Jesusse pole hoid-
ma; sest Jesus tahhab iski sedda head patto
tundmisse / kahhetsemisse ning usso tõdd meie
sees algada ning lõppetada ehk forda sata otsa-
ni. Wilip. I. 6.

Kes nüüd seinnatse pühha Jummal nou
ning kasso põlgab / se lahutab omma uskma-
ta mele läbbi ennast Jesussest / sest et temma
omma süddame kurjust ei tahha tunda / wihka-
da egga uskuda / et temma patto / kurrati ning
ma- ilma peäle Kristusse sees on woimust
sanud / ning weel ifka woib woimust sada.

VII. Selleta mulle ühhe tähhändamisega /
et ka need innimesed / kes omma uskмата ning
wallatuma mele pärrast hukka lähawad / Je-
susse läbbi tõeste on lunnastud / ning surmast /

Waput elätkön jeditkö

pattust/ ning kurrati melewallast pääsetud?
 Kostim: sedda tahhan ma sinno õppetuseks ning
 parrandamiseks heal meel tehha/ning selletada
 innimese kombel sinno lihha nõdruse pärast:
 Wata/ kui üks inimenne suurt wõlga on tei-
 nud ja teisi petnud/ ning peaks se pärast feige
 omma ello aia wangise jama/ ning üks rikkas
 ning armolinne inimenne maksab keif temma
 wõlga; siis pääseb temma wangist/ ei mitte se
 pärast/ et temma ueste ning melega peab suurt
 wõlga teggema ja teisi petma/ waid et temma
 sure hõlega ennast pettuse tõ eest peab hoidma;
 agga kui temma hädda pärast wõlga teeb/ siis
 seisab kül temma lunnastaja temma eest; agga
 kui temma wallatumal kombel ning melega
 wõlga kaswatab pääw päwast/ ning omma
 lunnastaja heast mainitsusest ei holi/ siis
 ka-utab temma ishiennast omma sü ning wõlla
 läbbi ärra; nenda saatwad ennast hukka/ sedda
 Jesus Kristus täieste on lunnastanud/ kui
 nemmad ei holi omma kalli lunnastaja õppe-
 tusest ja mainitsusest/ waid omma rumma-
 luse ning wallatusse sisse wotwad jada ning
 sedda peälegi ühhest päwast teise kaswatada.

VIII. Selleta sedda weel ühhe teise tähhän-
 damisega! R. kui üks hirmus waenlane on
 üht inimest wangiks sanud/ ja waerab tedda
 kurjaste; agga üks wäggeram tedda päästab
 ning lunnastab sedda wangi/ üks siis se wang
 olle

olle omma waenlase käest lahti/ ning üks temma
 ei tunne/ et temma kõhhus on omma lunnas-
 taja ning ärrapäästja sanna kuulda? Kui
 temma süski waenlase alla jookseb meel/ kas ta
 siis wõib süüd tõsta omma lunnastaja peäle?
 Ei mitte. Nenda on Kristus Jesus keif inni-
 mesed/ kes patto läbbi kurrati wangiks sanud/
 omma kalli kannatamise ning surma läbbi
 päästnud ning lunnastanud patto/ surma ning
 kurrati käest/ et nemmad pidid temma armo-
 rigis temma al ellama ning tedda tenima ig-
 gawesse õigusse/ waggadusse ning õnnis-
 tusse sees. Kes nüüd wangi põlwe ehk patto
 hädda ei tahha tunda egga uskuda/ et Jesus
 tedda on täieste päästnud/ ning et Jesus tem-
 ma abimees ikka tahhab olla hinge waenlaste
 wasto/ waid arwab ennesel parrama põlwe
 waenlaste al ollewad/ se jääb surmani kur-
 rati/ ma- ilma ning patto orjaks ning
 põlgab Jesusse kallist lunnastamise hinda
 ärra/ mis sure waewa ning walloga temma
 eest olli makstud; seinnane ei wõitle kurrati/
 ma- ilma/ pattuste kombede/ egga omma kurja
 himmude wasto/ waid tenib neid kui üks orri.

IX. Kes wõitleb siis diete? Kostim: se
 wõitleb diete/ kes nenda omma patto kurjust
 südamest on hakkand tundma/ kui meie I. II.
 ning III. kostmise sees olleme selletanud; ning
 kes nenda õppib keif sedda head/ mis temmal

on

Abrahamus...

on Jesusse Kristusse sees/ selgeste moistsina ning
uskma / kui meie IV. ning V. kostimisse sees
olleme kuulnud. Se woib ütelda julgest:
minna ollen Kristussega sünnud / ning ka mah-
hama-etuud / minna ollen Kristussega ülestou-
nud ning taewa lainud / minna ei karda sur-
ma / kurratit / sest et minno Jesus neid on
arrawoitnud ; ma ei kardagi patta süüd / sest et
minno Jesus neid on ennese peäle wotnud / mah-
hamatnud ning kusstutanud. Et minna patta
ennam ei armasta / waid Jesusse minno On-
nisteggia / sisse ussun / temma kääst pattude
andeks-andmist saan / ning keik abbi temma
kääst lodan ning otan ; sepärrast woin ma
julgeste ütelda : Rom. VIII, 31-34 salmist
sadik. Ous Jummal meie eest / kes julgeb
meie wasto olla ? Kes omma ennese Voi-
ale ei olle armo annud / waid on tedda
meie keigede eest ärra-annud / kuida peaks
temma mitte keik temmaga metle kinki-
ma ? Kes julgeb nende peäle süüd tõsta /
tedda Jummal on ärrawallitsenud ?
Jummal on / kes õigeks teeb. Kes on
se / kes woib hukkamõista ? Kristus on
se / kes on sünnud / ning mis weel ennast
on / kes on ülesärratud / kes ka on Jum-
mala parramal kael / kes ka meie eest
pallub. #

X. Kas siis pattud / karrat hing / ma-um
gantz...
ma-um...

ei waewa neid enam / kes nenda kowwaste Je-
susse pole hoidwad ning woitlewad ? K. siin
armo aial on Jummal laste woitlemissse järg
ning põlwe / sepärrast ei pea nemmad meelt
ärraheitma / waid julged ollema ning kanna-
tama. Sest õõdalkse siin 2 Tim. II. 12. Kui
meie temmaga kannatame. Kannatus
lähhab nelle tarwis / kes dieite püüdwad woit-
elda / Ebr. X. 36. siis nemmad wimaks ikka
woitwad ehk sawad woinust. Neile / kes
Jummalat armastawad / ning omma hinge
waenlaste kiusatusse ning arwatellemisse was-
to pannewad / peawad keik nende waenlaste
waewamissed ning nende ennaste efsitused
heaks tullema / nenda kui meie õppime Rom.
VIII. 28. ning V. 3. 4. 5.

Sepärrast ütleb meie Isand Jesus : Matt.
XXIV. 13. Joh. Sall. Näitn. II. 10. olle tru
surmani / siis tahhan minna sulle ello kro-
ni anda. ning 2 Tim. II. 3. Ärra mõtle :
kust ma saan sedda tarkust Jesusst dieite tunda /
ning keigesugguse risti al kannatlik olla ? Ku-
le / mis Jummal omma sanna sees ütleb :
Jakob. I. 4. 5. 6. 17. Pallu agga süd-
damest / ning ärra tüddi pallumast Jesusse
nimmel / siis Jummal kuleb ning juhatab sind
omma targa nou ning sure wäega / nenda kui
sedda tootakse. Luf. XVIII, 1. ning 7. Joh.
XIV. 13. 14.

Nüüd pangem lähhidelt ka tähhele/mis kas-
so sest tulleb/ kui meie nenda woitleme ning
woiteldes kannatame. II salm: Kui meie õp-
pime moistma / et meie olleme Kristusfega sur-
nud/ning et temma meie pattud on ka-utanud/
ning tahhab ikka weel meile woinust anda/siis
woitleme meie head usso woitlemist; ning el-
lame Kristusfega ühhes siin usso läbbi/ ning
teises ilmas pallest pallest; siis wallitseme meie
siin kui kunningad usso läbbi waenlaste hulga
seas; ning teises ilmas iggawesse au ning rõ-
mo sees/ nenda et ükski hinge waenlane ei sa
meie liggige.

Kuida ellatakse siin Kristusfega? Kõstm: kes
wottab diete woitelda ning allati Jesusse pole
hoida/ felle ello on Kristus iski usso läbbi/ Kal.
II. 20. Minna ellan/ mitte ennam min-
na/ waid Kristus ellab minno sees; sest/
mis minna nüüd ellan lihhas/ sedda el-
lan minna Jummalaga Pota ussus/ kes
mind on armastanud/ ja ennast iski
minno eest ärra-annud. Joh. XVII. 23-26.
Sest tulleb se suur kasso/ et neil/ kes diete
woitlewad/ning kelle sees Jesus ellab usso läbbi/
on (1) Jummalaga arm/ Jummal heidab rõhkes-
te nende peäle armo/ ning kinnitab nende süd-
damed omma iggawesse armo läbbi Ebr. XIII.
9. Se on hea/ et armo läbbi süddant
kinnitakse. Rom. V. 15. Neil on (2) pattude
andeks-

andeks-andminne se sure armo rikkusse pärrast.
Ew. I. 7. Jummalaga Pota läbbi on ärra-
lunnastamine/ temma werre läbbi pat-
tude andeks-andminne/ temma armo rik-
kusse järrele. Neil on (3) iggawenne digus/
Jummal arwab neid pühaks/digeks/ja ilma-
pattota ollewad Kristusse pärrast 1 Kor. V. 21.
Jummal on tedda/ kes ühhestki pattust ei
teadnud/ meie eest patto ohwriks teinud/
et meie piddime Jummalaga digusfeks sa-
ma temma sees. Rom. IV. 5. Sepärrast on
neil (4) rahho Jummalaga/ neil polle ennam
tarwis Jummalaga wihha karta/waid woiwad
julgeste keige ihho ning hinge hädda sees Jum-
mala liggi minna ning tedda palluda/et kül
kurrat/ ma-ilm ning pattud neile hirmo tewad
Rom. V. 1.8-11. Et meie nüüd ussust olleme
digeks sanud/siis on meil rahho Jumma-
la jure meie Iskanda Jesusse Kristusse
läbbi. (5) On nemmad Jummalaga lapsed/ sedda
Jummal iski omma armo saama läbbi on sün-
nitatud Jak. I. 18. Temma on meid sünni-
tanud omma tahtmisse järrele/toe sama
läbbi.

Ewes. I. 5. Jummal on meil enne ärra-
määratud laste kōhūt Jesusse Kristusse
läbbi ennese sees omma tahtmisse hea me-
le pärrast. Neil on (6) pühha Waim/ kes
neid satab ning juhatab/ ning on nende igga-
wesse

siin ilmas rahhul ollema / mis Jummal nenda pühhas kirjias kulumat.

II. Pangem tühhele / misuggused need on teiseks / kes ei wõitle diete.

Need / kes ei wõitle diete / on kahhesuggused: Üks suggu on need / kes ei ussuge / et Jesus on Kristus / Jummal Poeg / keige ma ilma Onnisteggia / needsinnatsed on Tärkl rahwas / keissuggused muud pagganad / ning ka Juda rahwas / need salgawad ka su sannaga / et Jesus Kristus innimeste lunnastaja on. Seine suggu on need / kes kül kelega tunnistaswad / et Jesus on nende lunnastaja / agga temma selge sanna ei armasta nemmad / sepärrast ei wotta nemmad ettegi omma süddame kurgust tunda ning kahheseda / jäwad meel omma ennese ning teiste holetumatte innimeste himnude järrele ellama / nemmad ei tea diete / mis pat on / ning kui hirmsad need pattud on / ei ussuge mitte / et nemmad Jesusse wäe läbbi patto peäle woiwad woimust sada; nisuggused on keik walle risti-innimesed / kes on ristiitud / kuulwad kõrwadega Jummal sanna / ning kätwad ka Jesusse laual / agga nemmad ellawad ehk arwalikko pattude sees / ehk sallaja pattude sees.

1.) Misuggused on need walle risti-innimesed / kes arwalikko pattude sees ellawad? K. kule

kule sedda pühha Waimo suust Kal. V. 19. 20. 21. Arwalikkud on libha te-ud / need on needsinnatsed: abbiellorikminne / horus / rojus / kimalus. Wodra Jummal te-nistus / noidus / waen / riid / wihhas tellemisfed / suur wihha / riidlemisfed / taplusfed / walledõppetamisfed. Kadde-dusfed / tapmisfed / liigjominne / prassiminne / ja mis nende sarnatsed on / mis minna teile enne ütlen / nenda kui minna ka enne ollen ütelnud / et / kes nisuggust tewad / ei pea Jummal rikt pärrima.

2.) Misuggused ellawad siis sallaja pattude sees? Kostm. sedda õppetab ka pühha Waim 2 Tim. III. 1-4. Kellel on Jummal kartusse näggo / agga temma wägge salgawad nemmad ärra / ja nisugguste eest hoiat ennast. Kes peält nähha on waggad / ning arwawad ennast Jummal lapsed ollawad / agga nemmad ei tunne / ei tahhagi uskuda / et nende südda ni wägga kurri on / ning ei ossi Jesusse kääst abbi omma kawwalusse wasto / waid ossiwad nisuggused walle õppetajad / kes nende wäljaspidise waggadusega rahhul on / ning neile sedda teed taewa pole hästi laiaks tewad / et neil ep olle tarwis kängeste ning allati woitelda keige pattuste kombede ning omma ennaste süddame kawwalusse wasto

to; needfinaffed sawad wihsafes nende peäle/
 kes Jummalala sannast kulutawad / et nemmad
 sedda wisi ei sa dñsaks/waid et neil tarwis läh-
 háb Jummalala sanna ning raske palwega al-
 lati ning diete woitelda. Nendefinnaste in-
 nimeste kurjad nou-ud ning mõtted on Jumma-
 la sanna ammogi ülleskulutanud 2 Tim. IV.
 3. 4. ning Tit. I, 16.

3.) Kes on siis need/kes kül woitlewad/agga
 diete ei woitle? Kostim. need on needfinaffed/
 kes hakkawad Jummalala sanna heal meel kuul-
 ma/kiitwad sedda wägga/kui Jummalala sanna
 selgeste kulutakse; agga kui Jummalal neid
 tahhab sata omma süddame kurjust ifka parre-
 minne tundma/et nemmad ka woiksid moista/
 et Jummalala arm weel paljo surem on; ehk kui
 nemmad willeksuse / teotuse ehk mu hädda al-
 la sawad / siis nõrguwad nemmad ärra / ning
 ei ussu mitte / et Jummalal tru ning tõsine en/
 kes sedda sanna ei wotta taggasi / mis temma
 neile tootab / kes pattust pöörwad ning hakk-
 wad woitlema ning kannatama / ning julgeste
 temma kääst abbi ootima. Meist ütleb meie Is-
 sand Jesus Kristus Luk. VIII. 13. Need rahk-
 ma peälled on need/kes/kui nemmad kuulwad/
 sedda sanna kül rõmoga wastawotwad/
 agga neil ei olle mitte juurt; ärrikeseks
 aialks usfward nemmad / ning kiusatusse
 aial tagganewad nemmad ärra. Waaf
 nisug-

nisuggused hakkawad omma hinge eest mur-
 retsema ehk woitlema; agga et nemmad el-lad
 on / ning ei tahha omma ehk Jesusse risti mit-
 te ennese peäle wotta / egga kannatlikkud olla/
 egga Jummalala kääst abbi kindlaste oofida ning
 rõõmsaste ota/sepärrast ei woitle nemmad mitte
 diete / ning ei ussu Jummalala sanna kindlaste.

4.) Kas siis Jummalala sanna õppetab / et
 need/kes diete tahfward woitelda ehk omma hin-
 ge eest murret kanda/peawad paljo hädda kan-
 natama / ning süski rõõmsad ollema? Kostim:
 Ja peawad hea ning rõõmsa melega. Kule/
 mis Jummalala sanna õppetab: Legg: XIV. 22.
 (Need Apostlid) kinnitasid Jüngride hinged
 ja mainitsesid neid usso sisse jada / ja et
 mete mitme willetsuste läbbi peame Jum-
 malala riki minnema. Rom. VIII. 29. 2 Tim.
 III. 12. ja süski Wil. IV. 4. Olge ifka rõõm-
 sad Issandas: ta ütlen minna: olge rõõm-
 sad. Kes sedda ei ussu / se ei woitle diete ning
 lähhab omma sü läbbi hukka / sest Jummalal on
 tru ning ei woi ennast ärrasallata / se on / tem-
 ma ei tahha ei woige neid abbita jätta / kes
 temma sanna usfward ning palwega ifka tem-
 ma pole hoidwad. Pangem nüüd ka lähhi-
 deld tähhele / mis iggawenne kahjo se peäle
 sulleb / kui janimesfed ei woitle / ehk ka diete ei
 woitle: xi. salm. Kui meie ärrasalgame/
 E se

1737. *Beati Petri* .. *Beati Petri*

1737. *Beati Petri* .. *Beati Petri*

Elletago meile II. Kes need on / kes ei woitle /
ehk ka / kes diele ei woitle ning mis hirmus
ning iggawenne kahjo se peäle tulleb. Üks
nisuggune / kes diele ehk Jummal nou ning
tahmisse järrele on woitelnud / on meie õnnis
Kaplan ning koolmeister olnud / kelle kehha
meie olleme tulnud tänna mahhamatma.
Kui wägga Jesus innimeste hinged ofsid õn-
saks teggema kui se üllem / õige ning hea kar-
jane / sedda õppime meie ka selle õnfa ello põl-
west. Temma isfa on üks õppetaja Some
maal / ning on tedda / nenda kui keige wäg-
gade wannamatte kohhus on / temma lapse
põlwe sees koli pannud. Agga kui kue aasta
eest kolmatkümmend siin maal sõdda sai tous-
nud / siis wiis üks pealik tedda salla mahfo
some maalt Niga liina / kui temma kümme-
konna aastane olli; tedda widi nenda pool
wägga / ja temma isfa ei sanud mitme aas-
ta sees teada / kuhhopole poeg olli widud / kas
ta piddi ollema ellus ehk surnud. Seinnane
pealik on tedda Niga liinas koli pannud / ning
kaks aastat enne katto ennesega Pohla male
winud. Seäl on temma ühhes hirmsas lah-
hingis omma isfandaga olnud; se isfand on
mahhalastud / agga se sullane jäi ellusse / sest
Jummal tahkis tedda ominaks lapses ning
sullasaks kehha. Siiski agga sai temma wan-
gifs /

1737. *Beati Petri* .. *Beati Petri*

Beati .. *Beati Petri*

gifs / ning peasis ühhe sefsiga wangist lahki /
agga need waenlased aiastid neid takka / muist
tapsid nemmad / muist wiisid nemmad jälle
wangi. Agga meie õnnis koolmeister peasis
ühhe woõdra ma tallopoia abbi läbbi / kes Jum-
mala pühha nou järrele tedda ühhe augo sisse
heitis omma oue peäl / ning mattis sedda auko
peält kinni. Seäl läks temma hädda ja
waewaga ilma rideta / pool allaste fest waen-
lastest läbbi ning sai aasta takka jälle wangis;
agga seäl peasis temma pea / ning tulli Mar-
jama kihhelfonda: Seäl wottis üks aus här-
ra tedda wasto / panni tedda meie kirriko jures
Jummal fanna kuulma ning õppima.

Se armolinne Jummal ning meie helde
Jesus hallastas selle õnfa peäle / et temma
hakkas omma rummalust ning patto hädda
tundma ning et temma enne es olle õige riisti
innimenne olnud. Se peäle wottis temma kul
üks ärrakaddunud lammas omma kalli kar-
jatse heäle kuulda ning sest aiast on temma
surmani head usfo woitlemist woitelnud. Es-
malt olli temma Tarto maal lapsi õppetama /
pärast olli temma koolmeister Albo moisa-
al: ning wimaks tulli temma seie male ning
kihhelfonda / kui tedda kufuti Kaplani ning
koolmeistri ammeti peäle. Nenda on se meie
armolisfe Jummal tahminne olnud / et tem-
ma

1737. *Beati Petri* .. *Beati Petri*

ma siin piddi waimolikkust surmast peäsema / ning waimolikko ehk usso ello sama; siin piddi temma ka ihholikko surma läbbi iggawesse rõmo sisse minnema. Sedda kulutan minna teile / et keik / kes minnoga püüdwad diefe woitelda usso woitlemist / wottaksid au / kitust ning tanno anda selle sure hinge Karjatsele Jesuselle / kes ni sure hõlega need ärrakaddunud lambad ofsi / ning moistab neid omma sure wäega hoida keigesurema hädda sees / seni kui temma neid kätte saab / ning omma olade peäle wottab.

Dh armad kuuljad / ärge peffe ennast mitte / kui teie parrago Jummal! tännini surema hulga polest ollete teinud. Se õige usk ep olle mitte üks tühhi mõtte / waid üks kange woitleminne. Kes Jummalat sannast ei holi / kes ei pallu Jummalat süddamest / et temma õppiks omma rummalust ning süddame kurjust selgeste tundma ning kahhetsema; kes peälegi arwalikko pattude / ehk sallaja wihta / kaddeusse ning monne mu kurja mõtsette sees ellawad / need ei woi mitte Jummalat riki pärrida. Sedda tunnistab se kolm-ainus Jummal / sedda on ma-ilmal algmist Jummal sanna ning kasso peäl keik waggad uskunud / ning keik Jummalat sullased sure hõlega kulutanud; agga iggal aial kaebawad nemmad:

mad: Rom. X. 16. Nemmad on ofsinud need rummalad ning kangekaesed iggawessest hufkatussest peästa Jummalat sanna läbbi / et nemmad piddid nende filmad lahsti teggema 2c. Legg: XXVI. 18. Agga nende parras palk on olnud / et ma-ilm se heateggemisse eest neid wihtanud ning teotanud; 1 Kor. IV. 12. 13. agga Jummal on neid ikka teotanud / ning wimaks keigest häddast ärrapeästnud.

Sedda on meie õnnis Kaplan ning koolmeister küll kateinud ning tunnud. Sest et temma omma Jesussega püdis ühhes nouus ning meles olla / separrast ei sündind temma mitte ühte pelialiga. Et temma Jesusse ikke kandis ning temma sannast kinni piddas / et woinud temma wõdras ikkes weddada uskmatumattega. 2 Kor. VI. 15. 14.

Mikaua kui temma ma-ilmal ehk holetumatte innimeste ello kõmbed armastas / ni kaua armastas üks rummal teist; agga kui Jesus tedda omma sanna ning Waimo läbbi ma-ilmal ellust ärrawallitset / siis hakkas ma-ilm tedda naerma ning wihtama / kui Jesus naerti ning wihtati; ning sedda on se helde Jesus omma laste rõmuks ning usso kinnitamiseks issi ennekulutanud Joh. XV. 18 20. Kui ma-ilm teid wihtab / siis teädte et temma mind enne teid on wihtanud.

Olleffite teie ma-ilmast/ siis armas-
taks ka ma-ilm omma; agga et teie ma-
ilmast ei olle/ waid minna ollen teid ma-
ilmast ärrawallitsenud; sepärrast wih-
kab teid ma-ilm.

Mötteige se sanna peäle / mis minna
teile ollen ütelnud: sullane ei olle surem
omma Jesandat / on nemmad mind tak-
katusanud / nemmad tiusawad teidki
takka. Joh. XIII. 54-57.

Se teige raskem on minno meles / et ka se
surem hulk teie seast omma wallatussega ted-
da waewanud / ning saggedaste temma meles
pahhandusseks wasto offa teinud. Oh teie
waesed / kes teie ei tahha selget õppetust falli-
da! Kellele teie teie suremat kahjo? Kui teie
nenda jäte Jummalat armo sanna põlgma. Eks
teie omma sü läbbi lähhä iggawesse tullesse?
Teie ei olle mitte üksipäinis omma õnna kool-
meistri waid ka Jesust isse kurwastanud ning
ärrapõlgnud. Luf. X. 16. Jummal on tedda
teile annud kui ühhe kalli warrandusse / agga
teie ei wotnud tedda ning Jummalat sanna was-
to/nenda kui õige kuuljatte kohhus on/ning sest
tulleb se raskem sü / et teie ikka rummalamaks
lähhäte ning ei õppi diete moistina / mis teie
hinge heaks tulleb. Kule mis Jesus ütleb
Joh. III. 19. Se on se hulkamoistiminne /
et

et se walgus tulnud ma-ilmia sisse / ning
need innimesed armastasi sedda pim-
medust ennami kui sedda walgust / sest
nende te-ud ollid kurjad.

Sedda ei üle ma mitte / et teie peate hul-
kaminema / waid sepärrast et teie ommast
hirmast patta unneft wottaksite üllesärkada;
sest nenda ütleb pühha Waim. Ewef. V. 14.
Jummal andko / et teie waeste süddamed
wottaksid pehmemaks lüa / ning et teie ka
sefinnaste mainisusse wottaksite omma süd-
dames tallele panna / ning omma süddame-
likko pattustpõdrimisest ning tõsise mele par-
randamisega Jummalat / keik pühhad inglid
ning ka mind rõmustada. Kes agga mitte
ei tahha omma patta kurjust õppima tundma/
egga palwega kowwaste ning diete woitelda
ning Jesusse pole hoida / se ei pea ka mitte es-
lo fronti sama.

Süiski on monningad / Jummal tännatud /
et küil pissut / parrago Jummal! kes omma
hinge eest on hakkanud murresema; mis se
helde Jummal selle õnna Kaplani ning kool-
meistri õppetamisest läbbi teile on head teinud /
se eest tännage Jummalat / ning palluge
minnoga / et Jummal seie ning mu paiko
ikka tahhaks nisuggused õppetajad läkkitada /
E s ning

ning ommo armo andeffega ehhitada / kes iga
 gapääw isfi sure holega püüdwad diete woit-
 telda / et nemmad ka ommad kuuljad se õige
 usfo woitlemisse tee peäle woifsid juhhatada.
 Woitlege teie isfi Jesussega palludes ja õhka-
 des / armastage heal meel Jummal sanna;
 hoidke ennast ma-ilma kurja selesi ning nou-
 est; 1 Joh. II. 15. 16. 17. ärge armastage
 ma-ilma 20. ärge kartke kurrati ning kurjade
 innimeste wiha / waid olge ifka julged Jesus-
 se armo ning tootusse sanna peäl Joh. XVI.
 33. Ma-ilmas on teil abhastust; agga
 olge julged / minna ollen ma-ilma ärra-
 woitnud. Ebr. XIII. 5. 6. Jummal on
 ütelnud: minna ei tahha sind mitte jät-
 ta / ma tahhan sind paigaste mitte mah-
 hajätta. Kannatage ning õisige ifka abbi
 Jesusse käest / kellel teie meelwald on antud
 taewas ja ma peäl teie heaks / seft. Jak. I. 12.
 Onnis on se mees / kes kiusatusi kannat-
 ab / seft kui temma saab selgeks sanud /
 siis saab temma ello fronti / mis Jesand
 on tootanud neile / kes tedda armasta-
 wad.

Kui meie tahhame diete woitelda ning sur-
 mani kängeste Jesusse põle hoida / siis lähhab
 wägga kannatusi tarwis. Ebr. X. 36. 37. 38. 39.
 Arwa-

Arwage isfi / kui maggus se on pärrast / kui
 surin tulleb / ja üks õige usfo woitelja woib
 kummatagi wimaks ärrawoita ning allanelik-
 ko süddamega julgeste ütelda: 2 Tim. IV. 7. 8.
 Minna ollen head woitlemist woitelnud /
 minna ollen jooksmist lõppetanud / min-
 na ollen usfo piddanud.

Peäle se / siis on minnule tallele pan-
 dud õigusse kroon / mis minnule se Is-
 sand / se õige kohtomoistja sel päwal tah-
 hab anda; agga ei mitte ükspäinis mul-
 le / waid ka teigele / kes temma ihnu-
 mist armastawad.

Wird Ebr. XIII. 20. 21.
in Gramatic

2. Agga se rahho Jummal /
 kes surmüst on wäljatonud
 sedda lammaste suurte karjast y
 iggawesse seadusse werre läb-
 bi meie Isandae Jesust)

ist in Gramatic
ist in Gramatic
 Gott ist unser Herr, Christus ist unser
 Herr, Christus ist unser Herr.

Ra ses ihhus iggaweste
Nään ma Jesust maggufaste.

6.

Etis woin minna selgeste
Omna helde Jesust tunda/
Pallawats ka diete
Lemina armastusfes minna
Agga teik se lahtub minnust/
Mis on tal wigga pattust.

7.

Mis sin mittab ärdaste
Da seäl rñmus Jesu süles/
Põrnuse mind külwatse/
Sures au-us toufen ülles/
Eitin ma tne waene ollen/
Waimolitt seäl ettetullen.

8.

Dh mo ltkmed! olge teäl
Rõõmsad / et teid Jesus kannab/
Ärra olle kurb / mo meel/
Jesus surmas ello annab/
Kut se wittime päsfun hñab/
Hauast katsuda teid pñab.

9.

Naerge haua pimmedust/
Naerge surma / põrgo hirmo/
Jesus satab rõmustust/
Annab iggaweste armo.
Lemina lõppetab teik waewa/
Witib teid ommas selists taewa.

10.

Ihhalbage süddamest
Patto himmust lahtē sada/
Wotte aegsast teigest wäest
Omna Jesust armastada,
Eitina noudko teie südda/
Kus ep olle tarka hädda.

Wenn

Wenn ich in Todes-Nöthen bin.

Wis. Kui surma tund on ukse ees etc.

1.

EUt ollen surma hädda sees
Ning kusst nou et leta/
Etis ostin Jesu hawades
Ning surmas abbi sada.
Seält leian nou ning abbi kül
Mo raste patto koorma al/
Ka surma / põrgo wasto.

2.

Et hädda woi sin ilma peäl
Ni paljo wallo sata /
Mis Jesu surm ning hawad teäl/
Et jouats parrandada.
Ja surm mo ello / kasso ka/
Mo locus / abbi teelmata
Mo au / mo kroon ning warra.

3.

Za käsē / jalgo sirrutab /
Mo pattud wottab lenda /
Za omma pea nõrgutab
Suud mulle heldest anda.
Za lassē külge pistada/
Et selle seest woin watada/
Kui wägga helde temma.

4.

Se õlge armo uts on se /
Mis itka seisab lahtē.
Kui Noal olli hädda kñ
Ning temmast laewa teht /
Et upputusfest peäsis ta
Etis omma naese / lastega /
Ni peästwad Jesu hawad.

5. Retē

Ordetus armogwalgus. ^{Das ist die Gabe des Herrn}
Oft sinna armas Jummal, mind armast walgast,
Sept et ma ollen rumal, No suddant uenda, Et
ma so iuro iouan, so taktmist tanna nouan,
Mind aita waggewast. Amen.

Anno 1735.

J. Christ. Gutslag

Der Herr ist uns, armen Dink, ein Dink in
uns Noth. Darum hoffen wir auf ihn, ein
unm Menschen kinnen; vnu zu verhoffen
nicht, ein vns, Herr, Psal. 9, 10, 11.

Lobal im HERRN, vor zu Zion uofent;
wachtelurigt, nider im Liden sein Gnu.

Mein Herz singet nach Gott, nach dem
bauigen Gott; vnu uerren ist vnsu kom,
nun, der ist Gottes Angestalt psalm?

Psal. 42, 3.

Marcus Kelch
Gthono-Livonus

Speo mea IESUS.

11 Zach. 11, 10.

Ubat dal Gnuß David und libus die Dingen
zu Jerusaleum will in dindigenen van Gnuß,
das Gnuß und dal Gnuß.

Armas Jesus heida armo meie peale ja mei
ma peale ning sinna meie rohtkoste
sinno Waimo et se meid walmistaks
seeno tenistusseks ning auuks, ja
meie enneste ning meie ma Anis-
tusseks. Amen.

Symb. ira xpo d r k e q q h. Joh. Georg Borge.

Halle d. 29 Maji

1735

Abba Iffa!

Die Wohlthatigkeit ist die Wohlthatigkeit
und die Wohlthatigkeit ist die Wohlthatigkeit
d. 20. Jan. 1735 in Galla. Carl Alstadius.

1 Timoth. 1. 15. To sine on se lanna,
ja keige wastowot miste waarib
et Kristus Jesus ma ilma liise
on kulnud pahusid onsa ke's Geg-
gema. conf. Matth. 18. 11. Luc. 19. 40.
Matth. 9. 21.

L. 23 Mart
1737

Joh. Fried. Heikig
Koschen- & Stonus

Joh. 1. 4. 29 et 36.

Wata, se on Jummalal Tal, kes
Ma-utma Pattud arra kannab,
Kalae Henr. Joh. Fred. Torus,
Die xxiii Martii. Torma Dorpatensi-
Anno MDCCLXXXVII, Livonus.

Luc. 2. 25.

Ja wata üns innimenne olli Jerusalemas, xalle
nimmi Simeon, ning se innimenne olli orge ja
Jummalakarlik, ja otis Israeli roma, ja
puhha Waim. olli temma peal.

Symb. Adam Joann Heiker-Hama
to Livonus?

Es ist ein
und die Wohlthatigkeit ist die Wohlthatigkeit
Lieschris und die Wohlthatigkeit ist die Wohlthatigkeit

